

XVII. MIKOLA SÁNDOR FIZIKAVERSENY
MÁSODIK FORDULÓ
1998. március 24.

9. osztályos gimnazisták feladatai

1.

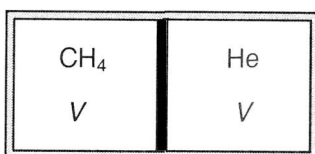
Egy hengerkerék hengerén és kerekén átvetett fonálon ugyanakkora térfogatú, vízbe merülő testek függenek. A hengerkerék így éppen egyensúlyban van. A kerék sugara 7-szerese a henger sugarának. A vízbe merülő testek egyike alumíniumból, a másik ezüsből és aranyból készült. Az alumínium sűrűsége $\rho_{Al} = 2700 \text{ kg/m}^3$, az ezüsté $\rho_{Ag} = 10\,500 \text{ kg/m}^3$, az aranyé $\rho_{Au} = 19\,300 \text{ kg/m}^3$, a vízé $\rho_v = 1000 \text{ kg/m}^3$.

- a) Határozzuk meg az ezüstöt és aranyat tartalmazó test átlagos sűrűségét!
- b) A test tömegének hány százaléka arany?

(Jurisits József)

2.

Az ábrán látható zárt, hőszigetelő anyagból készült edény egyik felében V térfogatú, $T_1 = 300 \text{ K}$ hőmérsékletű metángáz, a másik felében pedig V térfogatú, $T_2 = 600 \text{ K}$ hőmérsékletű héliumgáz található. Kezdetben közöttük hőszigetelő fal van, mindkét gáz nyomása $p_0 = 10^5 \text{ Pa}$. Egy adott pillanatban a hőszigetelő falat kivesszük.

- a) Határozzuk meg a gázkeverék hőmérsékletét!
- b) Milyen nyomás alakul ki a rendszerben?

(Suhajda János)

3.

Egyatomos, $V_1 = 2 \text{ dm}^3$ térfogatú, $p_1 = 10^5 \text{ Pa}$ nyomású gáz úgy tágul ki a $V_2 = 6 \text{ dm}^3$ térfogatra, hogy a folyamatot p - V diagramon egyenes szakasz ábrázolja. A tágulás befejeztével a gáz belső energiájának növekedése 2-szerese a gáz által végzett munkának.

- a) Határozzuk meg a gáz nyomását a végállapotban!
- b) Mennyi hőt vett fel a gáz a tágulás során?

(Kotek László)

4.

$T_0 = 300 \text{ K}$ hőmérsékletű, $p_0 = 10^5 \text{ Pa}$ nyomású, héliumból és hidrogénből álló gázeleggyel 8000 J hőt közlünk egyik alkalommal állandó térfogaton, egy másik alkalommal állandó nyomáson. Állandó térfogaton történő melegítés esetén a gáz hőmérséklete a végállapotban $T_1 = 460 \text{ K}$, állandó nyomáson történő melegítés esetén pedig $T_2 = 400 \text{ K}$. A héliumot és hidrogént a fajhők szempontjából is tekintjük ideális gáznak!

- a) Határozzuk meg a gázelegy tömegét!
- b) Mekkora a gáz térfogata a kiinduló állapotban?

(Kiss Miklós)

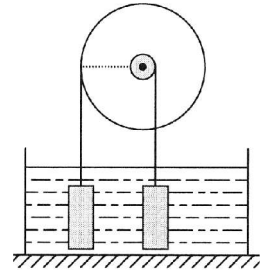
VAGY

1.

Egy hengerkerék hengerén és kerekén átvettett fonálon ugyanakkora térfogatú, vízbe merülő testek függenek. A hengerkerék így éppen egyensúlyban van. A kerék sugara 7-szerese a henger sugarának. A vízbe merülő testek egyike alumíniumból, a másik ezüsből és aranyból készült. Az alumínium sűrűsége $\rho_{Al} = 2700 \text{ kg/m}^3$, az ezüsté $\rho_{Ag} = 10500 \text{ kg/m}^3$, az aranyé $\rho_{Au} = 19300 \text{ kg/m}^3$, a vízé $= 1000 \text{ kg/m}^3$.

- Határozzuk meg az ezüstöt és aranyat tartalmazó test átlagos sűrűségét!
- A test tömegének hány százaléka arany?

(Jurisits József)

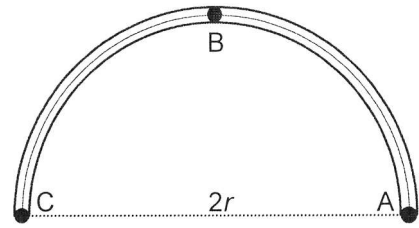

2.

Egy r sugarú, függőleges síkban lévő, fékörívben meghajlított vékony csőben három kisméretű, m tömegű gyöngyöt helyeztünk el az ábrán látható módon. A gyöngyöket elhanyagolható tömegű fonál köti össze. A rendszert egyensúlyi állapotából elhanyagolható kezdősebességgel jobbra kissé kimozdítjuk. A súrlódás elhanyagolható.

Mekkora erővel nyomja a cső az éppen A pontnál, illetve B pontnál lévő testet?

(Kiss Miklós)

3.

Egy diófán h magasságban lévő dió zuhanása közben x utat megtéve egy ágba ütközik, arról változatlan sebességgel vízszintesen pattanva repül tovább és végül az eredeti függőleges pálya meghosszabbításától $d = 10 \text{ m}$ távolságra ér talajt. $g = 10 \text{ m/s}^2$.

- Ábrázold a h magasságot x függvényében!
- Legalább milyen magasról esett le a dió?

(Szkladányi András)

4.

Puskalövedékek sebességének meghatározására készítettük el a következő egyszerű berendezést. Az $M = 1 \text{ kg}$ tömegű testet, amelyet egy $L = 40 \text{ cm}$ hosszúságú, feszítetlen, $D = 50 \text{ N/m}$ direkciós erejű csavarrugóhoz rögzítettünk, az ábrán látható módon helyezünk el. A függőleges csavarrugó másik vége rögzített. A testbe a vízszintessel párhuzamos v_0 sebességű és $m = 5 \text{ g}$ tömegű lövedéket lövünk, amely a testtel rugalmatlanul ütközik.

Mekkora lehet a lövedék maximális sebessége, ha a test nem válik el a vízszintes siktól?

(Kopcsa József)

